

Japonské umění pití čaje

Čajový obřad patří v Japonsku k uměleckým disciplínám. Jak může být staletími prověřený rituál prospěšný v našich evropských podmínkách? Hodně – většina z nás by měla zvolnit hektické tempo a relaxovat. Skvělou příležitostí, jak si odpočinout, je právě specifická příprava japonského čaje.

Čajový obřad

Dopřát si pár klidných hodin při přípravě a pití čaje se může stát překvapivě osvěžujícím a uvolňujícím zážitkem. Neznamená to, že se budete muset vzdát svého oblíbeného ranního či odpoledního čaje. I Japonci běžně pijí svůj zelený čaj denně, ale pití čaje provozují tak, že je pro ně rituálem. Obřadně se servíruje a pije v rodinách i restauracích. Čaj se nepřipravuje do hrnečku, ale vždy do konvičky. Nalévá se do šálků, které nemají ouška, takže malý šálek s čajem je třeba vzít do dlaně. Pití čaje vyjadřuje způsob, jakým se v Japonsku žije - soustředěně, ohleduplně, pozorně.

V Japonsku je „svatá čajová hodinka“ jedinečnou příležitostí k pročištění těla i duše, dobou dokonalého ticha a hluboké úcty. Přesně to potřebujeme ve shonu všedních dní také my.

Čajový obřad se i v dnešním Japonsku provádí v domech k tomu určených, v takzvaných domech čaje, které byly postaveny speciálně pro tuto příležitost. Vždy u nich najdeme nádržku s vodou k očištění před vstupem do domu a nádhernou zahradu.

Čajové dýchánky pořádali samurajové a šlechta

Umění čaje je jednou z uměleckých disciplín, které se vyvinuly v období japonského středověku. Zvyk pití čaje sem z Číny přinesli zhruba před 550 lety buddhističtí mniši. Čajové obřady byly nejprve doménou chrámových aktivit, postupně se jejich obliba přesunula i do světského prostředí. Oblíbila si jej hlavně vysoká společnost. Samurajové a šlechta pořádali čajové dýchánky spojené se soutěžemi v rozpoznávání čajů podle chuti a vzhledu. Čaj se stal okázalou pompézní zábavou vyšší společnosti.

V Japonsku dosáhlo umění pití čaje ve formě pevně daného obřadu své dokonalosti. Každodenní činnost se přeměnila v takřka posvátný rituál, řídicí se pevnými pravidly. Každý jednotlivý krok obřadu je pevně stanoven. Každý pohyb ruky svědčí o stridmé estetice a má symbolický význam. Někdy uplynou tři čtvrtě

hodiny než je připraven jeden šálek čaje. Celý obřad trvá několik hodin. V této době plně klidu se myšlenky na včerejšek i zítřek rozplývají v síle přítomného okamžiku.

Čajový obřad není chápán jen jako duševní cvičení, ale také jako umění. Zvyklosti pojíci se s čajem se pečlivě dodržují a jejich aranžmá je promyšlené do posledního detailu. Květiny, svíčky a kouřící nádoby propůjčují jinak strážlivě zařízeným místnostem nezvyklé kouzlo. A pozvaní hosté se musejí na umění pití čaje spolupodílet. Tímto způsobem se utváří jedinečný, velmi prchavý, ale působivý umělecký zážitek.

Čajový obřad dokáže Evropanům otevřít oči

My Evropané jsme vyznavači rychlosti a racionality, jen málo času si necháváme na chvíle pohody a rozjímání. Zkuste tyto způsoby na chvíli hodit za hlavu a sundejte nohu z plynu. Dopřejte si pár klidných hodin. Pití čaje se tak pro vás stane čirým osvěžením a blahodárným svátkem smyslů.

Čajovna je největší pýchou Japonců. Můžete pokládat za velkou čest, pokud vás pozvou na čaj. Už proto je nepsanou povinností hostů projeviti nejvybranějšími slovy svou vděčnost, obdiv a uznání. Než budete moci vstoupit do jednotlivých místností čajového domu - položeného v nádherné zahradě - budete si muset ruce a ústa omýt pramenitou vodou, kterou nabere z kamenné nádrže. Projdete dveřmi - a rázem se ocitnete v prostoru nekonečného klidu a čistoty.

Nejprve hostitel i hosté na chvíli na znamení úcty pokleknou. Potom si sednou na tmavé

podložky, které jsou přesně rozdělené - jedna je určena hlavnímu hostovi, další ostatním hostům. Třetí podložka je připravena na nástroje. Čtvrtá zůstává prázdná. Leží před několika naaranžovanými uměleckými předměty jako je například svítek, váza s květinami nebo kouřící nádoba.

Pomalými, takřka milostnými pohyby připravuje hostitel čajové nádoby a nástroje - bambusovou metlu na čaj, čajovou dózu, lžičky na čaj, naběračku a kotlík na vodu - na předem připravenou podložku.

Na ohništi zbudovaném v zemi uvaří vodu, do misky dá lžici matchy (práškového zeleného čaje) a přilije sběračku horké vody. Potom čajový prášek do pěny ušlehá s vodou. Nyní hostitel podá misku dále hostům. Každý host se napíše a šátkem očistí misku dřívě, než ji předá dál. Každý pohyb má být elegantní a přesný. Teprve poté, co je miska společně vyprázdněna, začne hostitel s přípravou dalšího čaje. Tento jednoduchý obřad trvá zhruba hodinu a půl. Větší obřady, během nichž jsou hosté obsluhováni, mohou být až čtyřhodinové.

Čajový obřad se může zdát člověku, který se jej poprvé účastní, jako zbytečně dlouhá, tichá záležitost. Může mít obavy, že nevydrží dlouho sedět, a protože nechápe, o co jde, tak se i nudí. Evropanům ale dokáže čajový obřad otevřít oči, aby si více všimli věcí kolem sebe. Může vás naučit vnímat a obdivovat krásu obyčejných předmětů. Stejně jako pro křesťana není pravidelná návštěva svatostánku nebo dodržování pravidel biblického desatera pouze prázdným pojmem, ale snaží se je praktikovat v běžném životě, tak i čadžin (člověk čaje) jedná tak, aby zahrnul čaj do svého každodenního života.

